

1.0

KRW VOLG- EN STUURSYSTEEM 1.0: MEER ECOLOGISCHE KWALITEIT, MEER DOELMATIGHEID

Begin mei vond de officiële release plaats van het KRW Volg- en Stuursysteem (VSS) 1.0 dat STOWA heeft laten ontwikkelen. De verwachtingen zijn hooggespannen. Het systeem moet leiden tot meer ecologische kwaliteit en meer doelmatigheid in het waterkwaliteitsbeheer. STOWA zet de komende tijd fors in op een landelijke uitrol van het systeem.

Het uitbrengen van het KRW Volg- en Stuursysteem 1.0 is een kroon op het werk binnen het kennisprogrammama Watermozaïek. Daarin onderzoekt STOWA de haalbaarheid, betaalbaarheid en effectiviteit van bestaande en innovatieve maatregelen om de ecologische toestand van wateren te verbeteren en KRW-doelen te halen. Het Volg- en Stuursysteem functioneert binnen het programma als ecologische spin in het web. Het systeem maakt het mogelijk alle relevante ontwikkelingen in het ecologisch functioneren van watersystemen te volgen door het ontsluiten, bijeenbrengen en in samenhang presenteren van uiteenlopende typen watergegevens. Denk aan waterkwaliteit, hydrologie, het weer, maar ook grondsoorten en gemelde klachten.

SLEUTELFACTOREN

Maar het Volg- en Stuursysteem doet meer. Het combineert de ingebrachte gegevens met behulp van moderne rekenregels en (reeds bestaande) modellen tot negen heldere voorwaarden waaraan moet worden voldaan voor een goede ecologische waterkwaliteit. Dit zijn de zogenoemde ecologische sleutelfactoren (ESF's), zoals externe en interne nutriëntenbelasting en doorzicht. Iedere sleutelfactor fungeert als een stoplicht. Pas als die op groen staat, kan de gewenste ecologische kwaliteit worden bereikt. Er zit bovendien een volgordelijkheid in de ESF's; het heeft pas zin maatregelen te nemen die zorgen voor een goed leefgebied (de ESF Habitatgeschiktheid) als het stoplicht voor bijvoorbeeld nutriëntenbelasting op groen staat. En het visvriendelijk maken van een opvoerwerk loont vervolgens pas als er achter het gemaal een geschikt leefgebied is. Het VSS maakt het mogelijk relaties te leg-

gen tussen maatregelen die je neemt en de effecten die ze hebben, waardoor je zonnig bij kunt sturen.

ECOLOGISCH SCHOT HAGEL

Volgens Bas van der Wal van STOWA kunnen waterschappen dankzij het VSS veel gerichtere maatregelen gaan nemen ter verbetering van de aquatische ecologie. Kortom: geen ecologisch schot hagel meer, maar een gericht schot op het KRW-doel. Van der Wal benadrukt wel dat het VSS nog volop in ontwikkeling is. 'STOWA ziet graag dat zo veel mogelijk waterschappen mee gaan doen met de verdere ontwikkeling, het beheer en het onderhoud van het systeem. Juist om recht te doen aan de verschillen tussen de schappen en te komen tot een systeem dat zo veel mogelijk aansluit bij de wensen en behoeften vanuit de praktijk.'

KOSTEN EN BATEN

Uit een door STOWA uitgevoerde businesscase blijkt dat de baten van het VSS ruimschoots opwegen tegen de kosten van ontwikkeling en implementatie. Deskundigen verwachten namelijk dat het gebruik van het systeem desinvesteringen in KRW-maatregelen (maatregelen die geen of niet het gewenste ecologische effect hebben) sterk terugdringt. Men gaat ervan uit dat die nu 15 procent bedragen op een totaal bedrag aan geraamde KRW-investeringen van 4,2 miljard. Met het VSS zou dat kunnen worden teruggebracht tot 5 procent, hetgeen overeenkomt met maximaal 28 miljoen per jaar tot 2027. Dat komt neer op een gemiddelde baat per waterschap van maximaal 1,2 miljoen euro. De jaarlijkse kosten van beheer en onderhoud zijn geschat op maximaal een ton per waterschap,

en de eenmalige kosten van implementatie op maximaal 250 duizend euro.

AMBITIE

Bij de ontwikkeling van het VSS 1.0 waren drie waterschappen betrokken: Hollands Noorderkwartier, Rijnland en AGV/Waternet. Zij zijn erg enthousiast over het gebruik. Marcel Klinge, namens STOWA betrokken bij de ontwikkeling van het VSS, hoopt dat veel waterschappen hun voorbeeld volgen. 'Wij willen dat alle Nederlandse waterschappen gaan denken en werken vanuit de filosofie van het Volg- en Stuursysteem. Het VSS moet wat mij betreft hét systeem worden van én voor de waterschappen, verder gebracht door de waterschappen.' Hoewel veel waterschappen de ontwikkelingen rond het VSS met interesse volgen, constateert hij wel grote verschillen in ambitie en gewenste aanpak van implementatie. Sommige waterschappen willen zich voegen naar de structuur die het VSS biedt; andere willen dat het VSS zich naar hun werkwijze voegt, aldus Klinge.

MAXIMALE VRIJHEID

Met het oog op het bovenstaande heeft STOWA ervoor gekozen zo veel mogelijk tegemoet te komen aan de wensen en behoeften van individuele waterschappen met betrekking tot het VSS. Concreet betekent dit dat STOWA energie gaat steken in de implementatie bij afzonderlijke waterschappen, door met hen een uitgebreide intake te doorlopen. Daarin wordt precies bekeken wat de wensen en behoeften van het betreffende waterschap zijn en wat er nodig is voor de implementatie: technisch, organisatorisch en functioneel. Op basis daarvan doet STOWA een maatwerkvoorstel. De eerste waterschappen hebben zich inmiddels aangemeld.

Bij de doorontwikkeling van het VSS ziet STOWA vooral een rol weggelegd als katalysator. Waterschappen en marktpartijen krijgen veel vrijheid om te komen met voorstellen voor nieuwe functionaliteiten. STOWA stelt voor het deel waarvan zij eigenaar is, de programma-code en licentie vrij beschikbaar. De stichting start ook een Community of Practice. Hierin kunnen waterbeheerders, softwareontwikkelaars en adviesbureaus nieuwe VSS-initiatieven bespreken en van de grond trekken.

*Wilt u meer weten over het Volg- en Stuursysteem?
Op www.watermozaiek.nl vindt u meer informatie.*

DIJKSTERKTE ANALYSE MODULE UITGEROEPEN TOT 'MOOISTE IT-TOEPASSING IN DE WATERSECTOR'

Het Koninklijk Nederlands Waternetwerk heeft de Dijksterkte Analyse Module onlangs uitgeroepen tot mooiste IT-toepassing in de watersector. Een mooie opsteker voor STOWA. Die verleende Deltares de opdracht voor de ontwikkeling van het instrument.

DAM is een rekeninstrument dat bepaalt of een waterkering voldoende sterkte heeft en aangeeft waar het verbeterd moet worden. Het kan op basis van diverse scenario's een dijk toetsen op piping, instabiliteit en golfoverslag. Toepassing van de module levert besparingen op, omdat verbeteringen nauwkeurig kunnen worden bepaald. De module kan eenvoudig worden gekoppeld aan bestaande programma's als FLIWAS, Delft-FEWS en IRIS. DAM kan zowel in de dagelijkse beheerspraktijk als in crisissituaties worden toegepast.

De afgelopen maanden is de functionaliteit met succes gebruikt door het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier voor de toetsing van de regionale kerinngen in het beheersgebied. De functionaliteit voor het maken van een legger is in een eerder stadium bij waterschap Groot Salland ingezet. Het instrument wordt inmiddels bij meer dan twee duizend kilometer Nederlandse dijk (van de twintig duizend) toegepast.

Binnenkort komt DAM versie 1.0 beschikbaar voor alle waterschappen. Tien waterschappen zijn betrokken bij de ontwikkeling van het instrument. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Ludolph Wentholt van STOWA, 033 460 32 00.

